

STICHTING IN ARCADIË

Jaarverslag 2012

Inhoud

Voorwoord	2
Organisatie	3
Projecten 2012	4
Kennisoverdracht en Kenniscentrum	7
Financiën	11

Voorwoord

2012 was in veel opzichten een positief jaar voor Stichting In Arcadië. Met beperkte middelen werden voldoende financiële resultaten geboekt, welke in cijfermatig opzicht terug te vinden zijn in de jaarrekening. Het team van Stichting In Arcadië heeft gewerkt aan vele interessante projecten in binnen land en buitenland, welke zijn na te lezen op onze website www.stichtinginarcadie.nl. Een beknopt overzicht is te vinden onder het hoofdstuk projecten 2012.

De kennis over groen erfgoed is dankzij onze historische onderzoeken verder toegenomen en ook de instandhouding ervan werd gediend middels planvorming en (begeleiding van de) uitvoering gebaseerd op historische gegevens en waardstelling.

We danken onze opdrachtgevers en bezoekers van het studiecentrum voor hun vertrouwen.

Organisatie

Medewerkers

Mr. Drs. L.E.L. Kusters, directeur	0,8 fte
Ir. P. verhoeff landschapsarchitect bnt	0,9 fte
Drs. R.H.M. van Immerseel historicus	0,8 fte

Vrijwilligers

K. Neukirchen (administratie en financiën)

Stagiairs

MA N. Wijsbek (historisch onderzoek)

Raad van Toezicht

Prof. ir. E.A.J. (Eric) Luiten – voorzitter

M.C. (Marian) Lenshoek-Smeets

Drs. S.R. (Sjoerd) de Witte

Huisvesting kantoor en studiecentrum

't Zand 44
3811 GC AMERSFOORT
033-4480035
info@stichtinginarcadie.nl

Projecten 2012

In 2012 heeft het werkveld van Stichting In Arcadië zich verder verbreed. Naast de particuliere buitenplaatseigenaren heeft de stichting het spectrum van opdrachtgevers weten uit te breiden tot institutionele eigenaren, rijksoverheid, provinciale overheden en lokale overheden. Bovendien is er een duidelijke tendens in de verbreding van het werkkerrein. Naast onderzoek en planvorming voor tuinen en parken bij buitenplaatsen werkte Stichting In Arcadië in 2012 aan religieus groen erfgoed. Naar verwachting zal deze verbreding zich in 2013 verder doorzetten. In 2012 heeft Stichting In Arcadië aan de onderstaande projecten gewerkt.

Gesubsidieerde beheerplannen:

In 2012 zijn in het kader van artikel 5 van de Kaderwet LNV-subsidies de navolgende 9 beheerplannen voor historische buitenplaatsen opgesteld. Voor deze 9 beheerplannen is door de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed in 2012 een passendverklaring afgegeven.

Landgoed	plaats	omschrijving
Baest	Middelbeers	Historisch onderzoek, waardstelling en beheerplan
Duno	Oostkapelle	Historisch onderzoek, waardstelling en beheerplan
Calorama	Noordwijk	Historisch onderzoek, waardstelling en beheerplan
Hoosden	St. Odiliënberg	Historisch onderzoek, waardstelling en beheerplan
Loenersloot	Loenersloot	Historisch onderzoek, waardstelling en beheerplan
Roverstein	Bilthoven	Historisch onderzoek, waardstelling en beheerplan
Sandenburg	Landbroek	Historisch onderzoek, waardstelling en beheerplan
Sevenaer (Huys)	Zevenaar	Historisch onderzoek, waardstelling en beheerplan
Sterreschans (Hofstede)	Nieuwersluis	Historisch onderzoek, waardstelling en beheerplan

Projecten

Naast de bovengenoemde beheerplannen heeft Stichting In Arcadië de onderstaande betaalde werkzaamheden verricht voor institutionele en particuliere opdrachtgevers en (rijks)overheden.

Project	plaats	omschrijving	opdrachtgever
Achmeaterrein	Noordwijk	Historisch onderzoek en waardstelling	Achmea corporate huisvesting
Akerendam	Beverwijk	Expositie over flowerbeds	Particulier
Avegoor	Ellecom	Historisch onderzoek en waardstelling	Green real estate bv
Avegoor sporthal	Ellecom	Atelier herbestemmingskansen	Walvoort vastgoed bv
Boschwijk	Zwolle	Ontwerp herinrichting parkbos	Particulier
Bennebroekbos	Bennebroek	Herstelplan parkaanleg zichtheuvel	Landschap Noord-Holland
Bunswaard, De	Beuningen	Ontwerp terreininrichting vml steenfabriek	BOEi
Clemenskerk	Hilversum	Ontwerp herinrichting kerktuin	BOEi
Calorama	Noordwijk	Bouwstenen bestemmingsplan	Particulier
Craijestein	Deil	Historisch onderzoek i.k.v. NSW-aanvraag	Particulier
Duin en Daal	Bloemendaal	NSW-advies/registerbeschrijving	Particulier
Elswootshoek	Aardenhout	second opinion t.b.v. bezwaarschrift	Particulier
Eyckenlust	Beek en Donk	Visie voor verplaatsing boerderij	Particulier
Kruisdijkschans	Sluis	Ontwerp terreininrichting	Zeeuws Landschap
Landgoederenbiotoop	Utrecht	Deelname Klankbordgroep	Prov. Utrecht/Land-idee
Larenberg	Laren	Historisch onderzoek servituut zichtas	Particulier
Middachten	De Steeg	Ontwerp nieuwe publieksparkerplaats	Landgoed Middachten
Middachten	De Steeg	Ontwerp bloembed Familietuin	Landgoed Middachten
Nijenhuis, Het	Diepenheim	Ontwerp restauratie Moestuin	Landgoed Nijenhuis en Westerfler bv
Nijenhuis, Het	Diepenheim	Ontwerp inpassing nieuwe schuur	Landgoed Nijenhuis en Westerfler bv
Nederhorst (Kasteel De)	Nederhorst	Herinrichting voorplein	Particulier

Richtlijnen Groen Erfgoed	n.v.t.	Opstellen landelijke richtlijnen	College van Rijksadviseurs
Scherpenzeel, boek Scherpenzeel	Scherpenzeel Scherpenzeel	Boek 'Verhalen van Scherpenzeel' Historisch onderzoek en waardestelling en advies uitbreiding Rijksmonument	Particulier Particulier/ Gelders Landschap en Kasteelen
Schoonheten Station Maastricht	Heeten Maastricht	Herstelplan Engels werk hist. ond. stationsgebouw en omgeving	Particulier NS-stations bv
Synaedastate	Tzumarum	Onderzoek tbv complex bescherming	Particulier
Verborgen buitens	Nederland	Opstart project landelijke inventarisatie	PBCF
Vilsteren	Vilsteren	Advies uitvoering beheerplan	Landgoed Vilsteren
Villa Klooster Hulsbergen	Hattem	Ontwerp tuinaanleg en herinrichting Voorpark	Particulier /Gelders Landschap en Kasteelen
Wedde, burcht te	Wedde	Realisatie ontwerp tuinaanleg	Burcht te Wedde
Westerflief	Diepenveen	Opstellen masterplan parkaanleg	
Zelle	Hengelo Gld	Ontwerp tuinaanleg huiseiland	Landgoed Zelle bv
Zelle	Hengelo Gld	Begeleiding laanherstel	Landgoed Zelle bv

Kennisoverdracht & Kenniscentrum

In 2012 hebben de medewerkers van Stichting In Arcadië middels workshops, lezingen, (gast)colleges en publicaties hun kennis over groen erfgoed uitgedragen. Aandacht voor en bewustwording van monumentaal groen bij de politiek en het grotere publiek werd gegeneerd door Stichting In Arcadië door het (mede)opstellen van het Manifest Groen Erfgoed. Bovendien heeft Stichting In Arcadië een belangrijke bijdrage geleverd aan de verdere professionalisering van het vakgebied middels de landelijke *Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek*.

Studiecentrum

Het studiecentrum bestaat uit bibliotheek, documentatie, foto- en kaartmateriaal en archief.

Het studiecentrum is in 2012 op afspraak open geweest voor derden. Hiervoor is in bescheiden mate gebruik gemaakt.

De collectie intensief geraadpleegd door de medewerkers van stichting In Arcadië. In diverse publicaties door derden en medewerkers zijn afbeeldingen gebruikt uit de collectie.

In 2012 is de collectie uitgebreid met schenkingen van de heer Robert Deuling en de collectie van Josefine Boers (†). De gehele collectie is nagenoeg in Adlib ingevoerd op: titel, auteur, jaar van uitgave, uniek nummer (met collectieaanduiding, b.v. PHB) en plaatsingscode.

Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek

Op 8 juni 2012 bood de Rijksadviseur Cultureel Erfgoed, Wim Eggenkamp, het eerste exemplaar aan van de publicatie *Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek, voor waardestelling van groen erfgoed*. Gedeputeerde en IPO bestuurslid Elvira Sweet nam de richtlijnen in ontvangst. De presentatie vond plaats tijdens een studiemiddag van de KNOB in de kerk van kasteel Renswoude.

Deze landelijke richtlijnen zijn opgesteld door Stichting In Arcadië in samenwerking met Leo Hendriks (Rijksgebouwendienst) in opdracht van de Rijksadviseur Cultureel Erfgoed, lid van het College van Rijksadviseurs, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, het Nationaal Restauratiefonds, het Nationaal Groenfonds en de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond. In de vorm van discussiebijeenkomsten is de vakwereld geraadpleegd. De inbreng van vele betrokkenen, variërend van potentiële opdrachtgevers (gemeenten of eigenaren) tot onderzoekers en ontwerpers, is een onmisbaar fundament onder de publicatie. De Richtlijnen zijn uitgegeven door de Rijksdienst Cultureel Erfgoed.

De landelijke *Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek, voor waardestellingen van groen erfgoed* hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de kennisontwikkeling en verdere professionalisering van het vakgebied. De richtlijnen bevatten praktische handreikingen voor het bepalen van de waarde van groen erfgoed. In de publicatie gaan de auteurs in op het opstellen van een onderzoeksplan, de uitvoering van het daadwerkelijke onderzoek, waardestellingen en de overdracht van de onderzoeksresultaten. Ook zijn handzame schema's, voorbeelden en concrete tips opgenomen.

Manifest Groen Erfgoed

Op zaterdag 24 maart 2012 vond tijdens de Themadag Verleden, Heden en Toekomst van de Historische Buitenplaats op Kasteel De Vanenburg te Putten de startmanifestatie voor de ondertekening van het Manifest Groen Erfgoed plaats. In het manifest wordt aandacht gevraagd voor het groene erfgoed op de historische buitenplaatsen. Het Groen Manifest wil aandacht en bewustwording bij de politiek en het grotere publiek voor de bijzondere rol en betekenis van het 'levend' groen op de historische buitenplaats.

Het Groen Manifest is een initiatief van Bond Heemschut, Stichting In Arcadië en de Nederlandse Tuinenstichting. Het Manifest is medeondertekend door een aantal prominente organisaties die zich met groen erfgoed bezig houden zoals de Groene Monumentenwacht en de Nederlandse Kastelenstichting.

Jaar van de Historische Buitenplaats 2012

Het Jaar van de Historische Buitenplaats 2012 werd georganiseerd door stichting Themajaar Historische Buitenplaatsen 2012 samen met vele anderen. De stichting Themajaar is verantwoordelijk voor de voorbereiding en coördinatie van een aantal activiteiten in het Jaar van de Historische Buitenplaats 2012. Bij coördinatie moet worden gedacht aan het bijeenbrengen van betrokken organisaties en partijen die zelfstandig of gezamenlijk activiteiten willen uitvoeren. Ook verzorgt de stichting de gemeenschappelijke communicatie naar de diverse doelgroepen. Daarnaast organiseert de stichting een aantal activiteiten zelf, op basis van door derden bekostigde projectvoorstellen.

Stichting In Arcadië was een van de participanten van de stichting Themajaar Historische Buitenplaatsen 2012. Ronald van Immerseel heeft namens Stichting In Arcadië zitting gehad in de klankbordgroep van het themajaar. Daarnaast hebben de medewerkers van Stichting In Arcadië in het kader van het themajaar hun medewerking verleend middels een aantal lezingen en deelname aan workshops en symposia. Zie hiervoor de paragraaf lezingen en workshops.

Oprichting 'Vakgroep groen erfgoed'

In 2012 heeft Stichting In Arcadië (in de persoon van Peter Verhoeff) deel genomen aan een aantal bijeenkomsten inzake de oprichting van een 'Vakgroep groen erfgoed'. Samen met vakgenoten op het gebied van historische tuinen en parken is gediscussieerd over de oprichting van een brancheorganisatie, die de belangen van de professionele vakbeoefening behartigt. Dit in navolging van de Vakgroep bouwhistorie en Vakgroep archeologie. Stichting In Arcadië ziet de noodzaak van de oprichting van deze branche organisatie in en steunt het initiatief van harte omdat deze de verder professionalisering van het vakgebied bevordert. Inmiddels hebben de plannen concrete vormen aangenomen en is de 'Vakgroep Groen Erfgoed' in oprichting.

Publicaties

Ronald van Immerseel, 'Op naar een mooie toekomst voor monumentaal groen!' in *Groen. Vakblad voor ruimte in stad en landschap*, 68e jg., juni 2012 nr. 6

Lilian E.L. Kusters en Ronald H.M. van Immerseel, 'De groene kant van militair erfgoed. Goed onderzoek met nieuwe richtlijnen' in *Monumenten. Hèt tijdschrift voor cultureel erfgoed*, 33 jg., september 2012 nr. 9

Ronald van Immerseel en Leo Hendriks, 'Tuinhistorisch onderzoek: bron waardevolle kennis' in *Tuinjournaal. Periodieke uitgave van de Nederlandse Tuinenstichting*, Jaargang 29, nummer 2 (juni 2012), 21.

Ronald van Immerseel, 'De Cremerscollectie: unieke verzameling boeken over tuinen en buitenplaatsen' in *Tuinjournaal. Periodieke uitgave van de Nederlandse Tuinenstichting*, Jaargang 29, nummer 4 (december 2012), 18.

Marian Lenshoek en Ronald van Immerseel, 'De lange familieband met Wester-Amstel' in *Tuinjournaal. Periodieke uitgave van de Nederlandse Tuinenstichting*, Jaargang 29, nummer 2 (juni 2012), 16-17.

Marian Lenshoek en Ronald van Immerseel, 'Belangwekkende verzameling kassen op Hindersteyn' in *Tuinjournaal. Periodieke uitgave van de Nederlandse Tuinenstichting*, Jaargang 29, nummer 4 (december 2012), 8-9.

Peter Verhoeff en Willem Zielemans, 'de tuinen van de Hollandse Manifaktura in Jaroslavl' in *Arcadië. Alles over particuliere historische buitenplaatsen*, jg. 5 nr.6 (maart 2012), 24-31.

Peter Verhoeff, 'De tuinen van de burcht te Wedde' in *Arcadië. Alles over particuliere historische buitenplaatsen*, jg. 5 nr.7 (december 2012), 28-32.

(Gast)docentschappen over groen erfgoed

Ronald van Immerseel	gastcollege TU Delft gastcollege Academie voor Bouwkunst (Amsterdam) docent HAS Leergang Groen Ruimtelijk Erfgoed ('s-Hertogenbosch) docent Erfgoed in de Praktijk (RCE en Nationaal Restauratiefonds)
Peter Verhoeff	docent TU Delft docent HAS Leergang Groen Ruimtelijk Erfgoed ('s-Hertogenbosch)

Lezingen, workshops en symposia

Peter Verhoeff:

Datum	locatie	event	onderwerp
8 febr. 2012	Amsterdam	Icomos	Restauratie van de Hollandse Tuin in Yaroslavl Rusland I.s.m. W. Zielemans van Nationaal museum Paleis Het Loo
13 maart 2012	Spankeren	lezing	Volkstuinver. Spankerense Enk en landgoed de Bockhorst
28 maart 2012	Joure	lezing	PiusFloris roadshow: historische buitenplaatsen en groen erfgoed
11 mei 2012	Slochteren	lezing	Fraeylemaborg, ontwikkelingsgeschiedenis
15 mei 2012	Vilsteren	lezing	Bosbouw vereniging, over Landgoed Vilsteren
31 mei 2012	Rhederood	rondleiding	Symposium "Buitenplaats in bedrijf" i.s.m. Ronald Buiting
16 juni 2012	Wedde	lezing	Opening restauratie tuin Burcht te Wedde
31 aug. 2012	Beetsterzwaag	lezing	De buitenplaatsen van Beetsterzwaag
3 sept. 2012	Amersfoort	lezing	Nieuwe Buitenplaatsen, Architectuurcafé Amersfoort, i.s.m. RvI
7 sept. 2012	Velp	lezing	Symposium Open monumentendag
29 sept. 2012	Laren Gld	rondleiding	training 'Cyber bv' op landgoed Verwolde i.o.v. Ria Markvoort
1 nov. 2012	Baarn	workshop	Buitenplaatsenbeleid Provincie Utrecht
23 nov. 2012	Amersfoort	lustrumlezing	Tuinhistorisch Genootschap Cascade. Praktijkervaringen

Bijzonderheden:

22 apr. 2012	Filmopname inzake het 'portret' van Gravin van Aldenburg Bentick op Middachten
27 juni-2 juli	Dienstreis Rusland, advies Zomertuin, officieel bezoek Tsarskoje Selo, Pavlovsk, etc. GCE i.s.m. Willem Zielemans (Nationaal museum Paleis het Loo) en Marië Kuipers (RCE)
najaar 2012	Begeleiding Maartje Bos en Dorien ... afstudeervak Larestein, 'landgoederen en buitenplaatsen in de gemeente Brummen'

Ronald van Immerseel:

Datum	locatie	event	onderwerp
13 maart 2012	Breukelen	lezing	Vlaggenproject ZIMHIC huis voor de amateurkunst Utrecht
20 maart 2012	Leersum	lezing	Vlaggenproject ZIMHIC huis voor de amateurkunst Utrecht
27 maart 2012	Den Dolder	lezing	Vlaggenproject ZIMHIC huis voor de amateurkunst Utrecht
29 maart 2013	Amerongen	symposium	Opening themjaar JvdHB 2012 op Kasteel Amerongen
8 juni 2012	Renswoude	lezing	symposium groen erfgoed KNOB
22 juni 2012	Koudekerke	lezing	Netwerkdag SCEZ over groen erfgoed

31 aug. 2012	Sterkenburg	lezing	restauratieplan parkaanleg kasteel Sterkenburg voor Staal bankiers
7 sept. 2012	Zierikzee	lezing	Groen erfgoed op opening Open Monumentendag Zeeland
25 nov. 2012	Westhove	lezing	Buitenplaatsen op Walcheren in museum Terra Maris

Bijzonderheden:

Juni 2012	Estafettecolumn in <i>Groen. Vakblad voor ruimte in stad en landschap</i> over de Richtlijnen Tuinhistorisch onderzoek		
2012	Voorzitter Platform Kastelen en Buitenplaatsen in Zeeland		
2012	Bestuurslid Kastelenstichting Holland en Zeeland		
2012	Adviseur van het bestuur van de Stichting Vrienden particuliere Historische Buitenplaatsen		
2012	Redacteur tijdschrift <i>Arcadië</i>		
2012	Redactielid tijdschrift <i>Tuinjournaal. Periodieke uitgave van de Nederlandse Tuinenstichting</i>		

Lilian Kusters:

Datum	locatie	event	onderwerp
26 okt. 2012	Warmelo	lezing	symposium Behoud en beheer van Historische Buitenplaatsen en hun omgeving

Bijzonderheden

2012	Deelname aan de externe leesgroep van het RCE-programma 'Wat is erfgoed: waardering'
2012	Adviseur bestuur Kastelenstichting Holland en Zeeland

Financiën

2012 is in financieel opzicht positief afgesloten. De projecten die met subsidie van het Ministerie van ELI gereed moesten zijn binnen de gestelde kaders en deadline van 31 december 2012 afgerond. De stichting moest onderhanden werk voorfinancieren, maar daar staat tegenover dat in 2013 nog een stuk subsidie over dit werk zal worden ontvangen.

Er zijn geen schenkingen aan de ANBI-instelling gedaan.

Voor een cijfermatig overzicht kan de jaarrekening geraadpleegd worden.